

M13 IEDZĪVOTĀJIEM TUVA EFEKTĪVAS PĀRVALDES PILSĒTA

Efektīva un caurredzama pilsētas pārvalde ir būtisks priekšnoteikums, lai veidotu Rīgu par pilsētu, kas vērsta uz iedzīvotāju, uzņēmēju, kā arī viesu vajadzību nodrošināšanu un attīstībai labvēlīgas vides radīšanu.

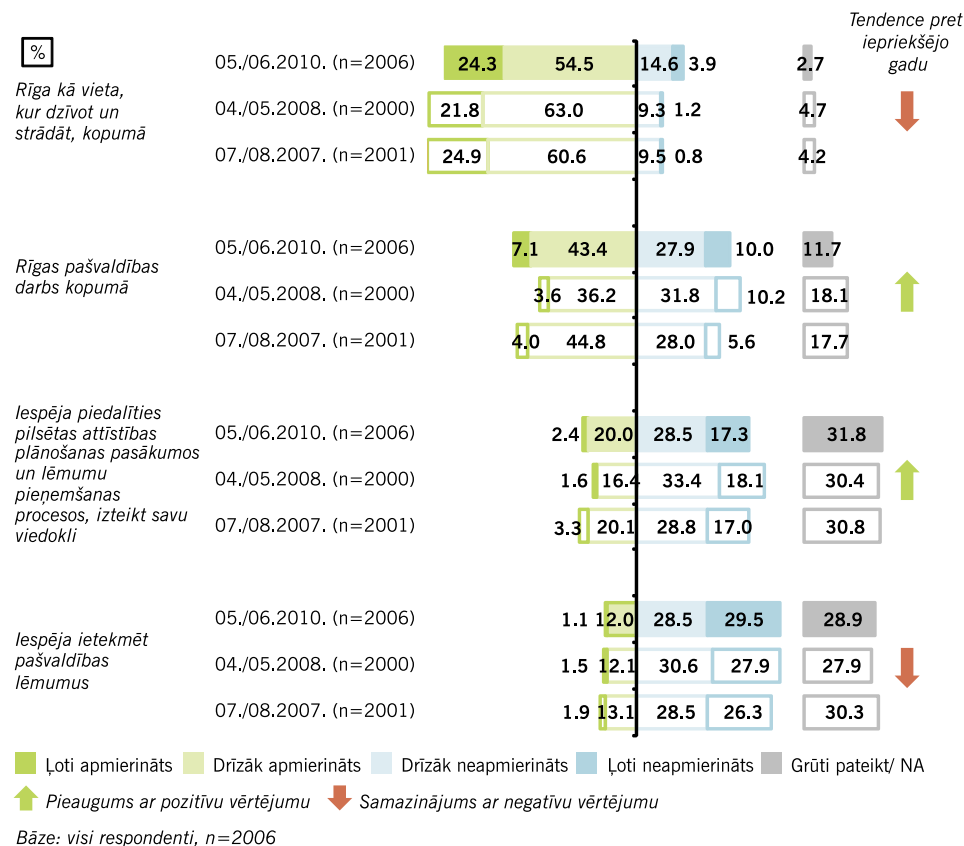
Rīgas attīstības balsti – ekonomika, pilsētvide un sabiedrība – prasa efektīvu pārvaldes sistēmu, kas balstās uz iedzīvotāju un uzņēmēju uzticēšanos pašvaldības lēmējvarai un izpildvarai, kā arī iesaistīšanos lēmumu pieņemšanas procesos.

Pēc 2010. gada iedzīvotāju aptaujas datiem Rīgu kā vietu, kur dzīvot un strādāt atzinīgi vērtē 78,8% aptaujāto. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, šis rādītājs ir samazinājies, savukārt palielinājies to rīdzinieku skaits, kas ar Rīgu kā ar vietu, kur dzīvot un strādāt ir drīzāk neapmierināti un ļoti neapmierināti – 18,5%. Uz jautājumu „Cik apmierināts Jūs esat ar Rīgas pašvaldības darbu kopumā” 50,5% respondentu ir atbildējuši, ka ir ļoti apmierināti vai daļēji apmierināti. Šis rādītājs, salīdzinājumā ar iepriekšējām aptaujām ir uzlabojies vidēji par 6%. Drīzāk neapmierināti un ļoti neapmierināti ar pašvaldības darbu 2010. gadā bija 37,9% respondentu. Vismazāk neapmierināto pēdējo gadu laikā bija 2007. gadā (33,6%). Ar iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, izteikt savu viedokli ir apmierināti vien 22,4% aptaujāto rīdzinieku, savukārt 45,8% ir drīzāk neapmierināti vai ļoti neapmierināti. Ja salīdzinām ar iepriekšējo gadu pētījumu rezultātiem, apmierināto iedzīvotāju vairāk bija 2007. gadā (23,4%), savukārt vairāk neapmierināto šajā jautājumā bija 2008. gadā (51,5%). Diemžēl iedzīvotāju vērtējums par spēju ietekmēt pašvaldības lēmumus ar katru gadu pasliktinās. 2010. gadā ar spēju ietekmēt pašvaldības lēmumus apmierināti bija vien 13,1% respondentu (2007. gadā 13,6%, 2008. gadā – 15%), savukārt drīzāk neapmierināti un ļoti neapmierināti 2009. gadā bija 58% aptaujāto Rīgas iedzīvotāju (2007. gadā 54,8%, 2008. gadā – 58,5%) (13.1. attēls).⁵²

Pašvaldības viens no pamatzdevumiem ir informēt iedzīvotājus par pašvaldībā notiekošajiem un plānotajiem procesiem. Kā liecina iedzīvotāju aptauja, uz jautājumu *Cik apmierināts Jūs esat ar iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu (t.sk. par lēmumiem, plāniem u.t.t.)* pozitīvu atbildi sniedza 37,8% aptaujāto rīdzinieku. Tomēr, lielākoties iedzīvotāji nav apmierināti ar šo jomu pilsētā – negatīvu atbildi uz šo jautājumu sniedza 38,2% respondentu. Salīdzinājumā ar 2008. gadā veikto iedzīvotāju aptauju, pozitīvais vērtējums ir palielinājies (13.2. attēls).

⁵² Sabiedriskās domas pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, SKDS, 2010.g. maijs-jūnijs.

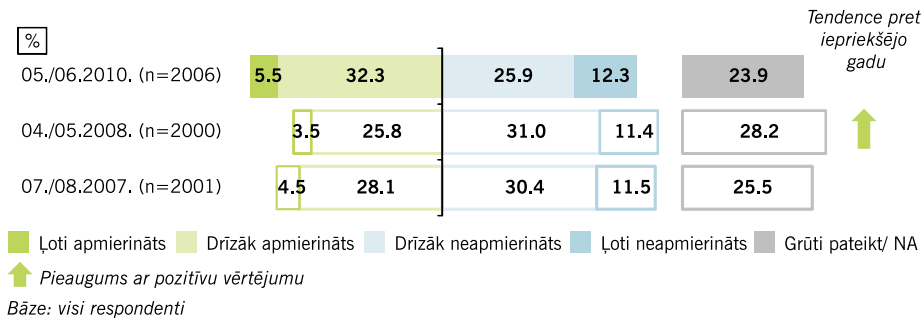
Iedzīvotāju apmierinātība ar pārvaldi pilsētā

Avots: Sabiedriskās domas pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, SKDS, 2010.g. maijs-jūnijs.

Mērķa M13 iedzīvotājiem tuva efektīvas pārvaldes pilsēta ietvaros noteiktas 4 prioritātes un 2 tūlītējie soļi. Aktivitātes netika veiktas prioritātes *Nodalīt lēmējvaru un izpildvaru* un tūlītējā soļa *Aktualizēt Rīgas likuma nepieciešamību* ietvaros.

Iedzīvotāju apmierinātība ar iespēju saņemt informāciju par pašvaldības darbu

Avots: Sabiedriskās domas pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, SKDS, 2010.g. maijs-jūnijs.

Prioritāte Efektivizēt pašvaldības pārvaldes aparātu

Atbilstoši pašvaldības ekonomiskajai un finanšu situācijai, 2010. gada budžeta izpildes gaitā tika turpināti iepriekšējos gados uzsāktie pasākumi izdevumu ierobežošanai, pašvaldības veikto funkciju optimizēšanai un būtiskai izdevumu samazināšanai. Tika sekmīgi pabeigta RD grāmatvedības funkciju centralizācija RD Finanšu departamentā. Centralizācijas rezultātā tika samazināti tiešie izdevumi, kā arī administratīvie izdevumi pašvaldībā kopumā.

Saskaņā ar RD lēmumu „Par Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta un Kultūras departamenta reorganizāciju”, 2010. gadā darbu sāka jaunizveidotais RD Izglītības, kultūras un sporta departaments (IKSD) Pirms reorganizācijas abos departamentos kopā bija 343,5 amatu vietas, pēc reorganizācijas RD IKSD ir 151 amata vieta.

Prioritāte Veicināt sadarbību starp pašvaldību un apkaimju iedzīvotāju teritoriālajām organizācijām.

2010. gadā Rīgā notika seminārs „Nākotnes pilsētas spēle”, kuras laikā tika meklēti radoši risinājumi pašvaldības un apkaimju iedzīvotāju sadarbības iespējām pilsētvides attīstībai. Spēli organizēja Rīgas pašvaldība sadarbībā ar Britu padomi Latvijā un pilsētsociologu Viesturu Celmiņu. Uzmanības centrā bija Pašvaldības un apkaimju iedzīvotāju sadarbības iespējas un iesaiste pilsētas attīstības procesos.

Kopīgi tika meklētas atbildes uz šādiem jautājumiem:

- apkaimju identitāšu stiprināšana Rīgā caur pašvaldības un ģeogrāfisko kopienu sadarbības iespējām;
- veidi kā veicināt iedzīvotāju iesaisti lokālajās teritoriālajās organizācijās;
- nepieciešamie resursi, ar kuru palīdzību iedzīvotāji varētu pašorganizēties savas apkaimmes attīstībai;
- projektu idejas, kas kalpotu kā katalizatori iedzīvotāju piederības sajūtas veicināšanai savai dzīves vietai.

„Nākotnes pilsētas spēlē” piedalījās ap 30 dalībnieku – dažādu apkaimju pārstāvji, kas pārstāv visdažādākās profesijas, tai skaitā arhitekti, studenti, uzņēmēji, pašvaldību darbinieki, un citi aktīvi pilsētas iedzīvotāji. Pasākumā tika pārstāvētas arī Rīgas apkaimju NVO, starp kurām var minēt Bolderājas grupu, Vecrīgas biedrību, Mežaparka attīstības biedrību, SO Kundziņsala, Vecmīlgrāvja attīstības biedrību u.c. neformālas grupas.

Tāpat pārskata gadā prioritātes ietvaros tika sniegts atbalsts apkaimju organizāciju iniciētiem kultūras projektiem un pasākumiem Pašvaldības rīkotajos konkursos, iesaistījās tādas organizācijas kā piemēram, Mežaparka Attīstības biedrība, biedrība „Bolderājas grupa”, bezalkohola biedrība „Ziemeļblāzma”, „Vecmīlgrāvja Attīstības biedrība” un Torņakalna latviešu biedrība u.c.

Ir uzsākta iesaistes plānošana sakarā ar vienu no 2014. gada iedzīvotāju līdzdalības prioritāriem projektiem - Mobilā centra programmu, kurā Rīgas apkaimēs kultūras operatori, pilsētplānotāji kopā ar NVO, apkaimju iedzīvotājiem un skolām labiekārto savu apkaimju teritorijas un atjauno/rada jaunas sabiedriskas tikšanās vietas vai pārvietojamus (mobilus) kultūras centrus.

Prioritāte Sadarboties ar Rīgas plānošanas reģionu un Rīgas aglomerācijā esošajām pašvaldībām

Pārskata gadā veiksmīga sadarbība kultūras jomā norisinājās ar Rīgas plānošanas reģionu (RPR) – notika 4 sanāksmes, kurās piedalījās RPR pārstāvji kopā ar citu Latvijas pašvaldību kultūras jomas pārstāvjiem. Tika izveidota darba grupa, kuras sastāvā ir pārstāvji no LR Kultūras ministrijas un citām pašvaldībām un kura risina jautājumus par kultūras centru un amatierkolektīvu darbības nodrošināšanai nepieciešamo metodisko materiālu izstrādi.

Tāpat tika organizētas tikšanās ar RPR arī citos jautājumos, kā piemēram, RPR ekonomikas pro-

fila izstrādes ietvaros, aktualizējot Plānošanas reģiona attīstības programmu, prezentējot Rīgas lomu reģiona attīstībā, kuras laikā piedalījās arī citas Pierīgas pašvaldības u.c. jautājumos.

Tūlītējais solis *leviest vienotu projektu izskatīšanas un ieviešanas kārtību Rīgas pašvaldībā*

06.07.2010. RD apstiprināti iekšējie noteikumi Nr.3 „Projektu izskatīšanas un ieviešanas kārtība Rīgas pilsētas pašvaldībā”.

ES līdzfinansējums

2010. gadā mērķa ietvaros tika īstenoti 2 ES līdzfinansēti projekti par kopējo summu 220,5 tūkstoši latu. Finansiāli apjomīgākais projekts – Pievilcīgas un dinamiskas sabiedrības izveide kopīgi ar iedzīvotājiem.

Secinājumi

Izvērtējot klientu plūsmu centrā un tā teritoriālajās atrašanās vietās, tika izveidotas 4 jaunas Apmeklētāju pieņemšanas centra teritoriālās atrašanās vietas: Bolderājā, Zolitūdē, Ziepniekkalnā un Pļavniekos. Centra sniegto pakalpojumu pieejamība uzlabota bez papildus amata vietu izveides.

Lai īstenotu mērķi, ir svarīga vienotība dažādos līmeņos un nozarēs, spējot izvērtēt dažādu ieceru, lēmumu, projektu u.c. lietderību un samērojamību, par pamatu ņemot kopējo labklājību.

Ļoti liela, reizēm pat izšķirīga nozīme ir pozitīvai komunikācijai ar Valsts iestādēm. Turklāt bieži vien lielu lomu komunikācijā spēlē politiskā piederība. Ir vērojami gadījumi, kad, uzsākot nozīmīgu projektu gaitu, valsts iestādēm ar pašvaldības iestādēm nesakrīt politiskās intereses, kas, savukārt, ietekmē, piemēram, ES fondu līdzekļu apguvi. Būtu jāveido tāda sadarbība, kas balstīta uz jautājumu skatīšanu pēc būtības, nevis pēc politiskās piederības.

Īstenojot pašvaldības mērķus, svarīga ir arī iedzīvotāju, uzņēmēju, pilsētas viesu, dažādu organizāciju u.c. savstarpēja komunikācija, spēja vienoties un spēja pieņemt lietderīgus un samērojamus lēmumus un attiecīgi arī projektus. Bieži vien ir jāuzlabo ne vien pašvaldības komunikācija un attiecības ar iedzīvotājiem, bet tieši uzņēmēju attiecības ar iedzīvotājiem. Turklāt jāņem vērā, ka katra diskusija un sadarbība būs tik veiksmīga, cik pozitīvi un sadarboties vēloši būs visi iesaistītie dalībnieki.

Attīstības plānošanas dokumenti pamazām iegūst arvien lielāku nozīmi pašvaldības aktivitāšu plānošanā un būtiski ir veidot stratēģisko mērķu un uzdevumu sasaisti ar pašvaldības

budžetu. Turklāt, arī veidojot pirmsvēlēšanu kampaņas, būtu vērtīgi mainīt pieeju – nevis katrai partijai radīt jaunas programmas, bet gan ņemt vērā pašvaldības attīstības programmu un sniegt risinājumus programmas īstenošanā. Tas vēlētājiem dotu iespēju redzēt, kā konkrētā ievēlētā partija iecerējusi strādāt un kā sasniegt attīstības programmā definētos mērķus, kuru izveidē var piedalīties ikviens interesents, publiskās apspriešanas laikā sniedzot savas iebildes, papildinājumus un izsakot viedokļus. Šāda pieeja sniegtu arī pēctecību iesāktajiem darbiem, it īpaši ilgtermiņa projektiem un pasākumiem.

Nozares eksperta viedoklis

Ilona Raugze, *eksperte reģionālās attīstības jautājumos*

Rīgas Domes veiktās darbības šī mērķa īstenošanā apliecina plašu pašvaldības skatījumu uz pārvaldes jautājumiem. Līdztekus administratīvo izdevumu samazināšanai pašvaldība ir īstenojusi darbības, kas vērstas uz pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu pilsētas iedzīvotājiem, gan palielinot apmeklētāju pieņemšanas centru skaitu apkaimēs, gan attīstot pakalpojumu saņemšanas iespējas e-vidē. Mūsdienīgu pārvaldi raksturo atvērtība sabiedrības interesēm un idejām, tāpēc īpaši augstu ir vērtējamas Rīgas Domes veiktās aktivitātes, kas ir vērstas uz sabiedrības līdzdalības veicināšanu pilsētas apkaimju attīstībā (gan uz klausot iedzīvotāju idejas, gan atbalstot apkaimju organizāciju iniciētos kultūras projektus un pasākumus). Turpmākajos gados būtu ieteicams lielāku uzmanību veltīt sadarbības aktivizēšanai ar Rīgas aglomerācijā ietilpstošajām pašvaldībām, lai risinātu kopīgus pakalpojumu pieejamības un sasniedzamības jautājumus.

Kristīna Veidemane, *vides eksperte, projektu vadītāja, biedrība „Baltijas vides forums”*

Iedzīvotāju aptaujas rezultāti jau norāda, ka pašvaldībai būtu daudz ko darīt tieši pārvaldības jomā. Kritisks ir zemais apmierinātības vērtējums attiecībā uz iespēju piedalīties pilsētas attīstības plānošanas pasākumos un lēmumu pieņemšanas procesos, izteikt savu viedokli, ietekmēt pašvaldības lēmumus. Trešdaļai rīdzinieku ir grūti pateikt viedokli par līdzdalības procesiem, jo droši vien paši nav iesaistījušies, neskatoties uz to, ka informācija ir pieejama un atrodama, ja vien pats esi ieinteresēts piedalīties.

Straujā darbinieku skaita samazināšana un dažādu nodaļu apvienošana ne vienmēr noved pie efektīvas pārvaldes. Vairākās pašvaldības darbības jomās ir redzams, ka pietrūkst darbinieku, kuri veiktu funkcijas pietiekamā līmenī, kas savukārt var palielināt neapmierinātību ar pašvaldības darbu. Tāpēc tiešām piesardzīgi ir jāvērtē, ko ar konkrēto reorganizāciju varēs sasniegt un kādi būs zaudējumi. Pozitīvi vērtējamas visas pašvaldības iniciatīvas, kas vērstas uz vienotas informācijas sistēmas un reģistru veidošanu. Pieredze rāda, ka par vienu un to

pašu jautājumu informācija glabājas pie dažādiem speciālistiem, ne visa informācija tiek regulāri apkopota, tādējādi apgrūtinot sekot līdzi pilsētas stratēģiju, programmu, nozaru programmu vai plānu ieviešanas progresam.

Sadarbība starp pilsētas pašvaldību un vietējām interešu grupām, biedrībām un aktīviem iedzīvotājiem ir svarīgs process, lai ņemtu vērā arī iedzīvotāju ierosinājumus un vēlmes par to, kā attīstīt pilsētu kopumā. Tomēr atbildīgajiem pilsētas plānotājiem pašvaldībā būtu ne tikai jāizdiskutē vīzijas un jāuzklausā priekšlikumi, bet jāplāno, kā praktiski tos varētu realizēt, lai nezustu līdzdalības jēga, jo pēdējā laikā ir dzirdams viedoklis, ka viedokli uzklausā, bet praktiski to neņem vērā.

Baiba Bicēna, *Invalīdu un viņu draugu apvienības „Apeirons” vides pieejamības eksperte*

Strauji palielinoties interneta lietotāju skaitam un sociālo portālu popularitātei, jāpievērš uzmanība tam, ka radusies agrāk neparedzēta iespēja veidot gan privātos, gan pašvaldības iestāžu profilus, domubiedru grupas un lapas tādos portālos kā Draugiem, Twitter, Facebook, Youtube un citur, kuros apmeklētāju skaits ir ļoti liels un aktivitāte – augsta. Daudzu notikumu un projektu apspriešana tur norisinās daudz efektīvāk, nekā sabiedriskajās apspriešanās. Portālā www.riga.lv ieliktais ziņas un citas informācijas nav iespējams „notvītēt”, „nodraugot”, „nofeīsbukot”. Tas pats attiecas uz departamentu mājas lapām. Turklāt, lai domes darbību sabiedrība varētu vairāk „izjust”, būtu lietderīgi veikt departamentu, komisiju un citu sēžu translēšanu tiešraidē internetā.

No Rīgas domes 2010. gadā Twitter un Facebook portālos aktīvi komunicēja domes priekšsēdētājs, viņa palīdze un iespējams, arī citi. Būtu jāizveido konti un lapas arī citiem pašvaldības darbiniekiem, vismaz populārākajām personām.

Ierakstot Draugiem.lv lapu meklētājā „Rīgas dome”, parādās tikai „Rīgas pilsēta” un „Live Riga” ar mazu sekotāju skaitu. „Rīgas pilsētā” ieraksti izdarīti tikai 2010. gada novembrī, un arī domubiedru grupā ar šādu pašu nosaukumu praktiski nav „dzīvības”. Turklāt nav saprotams, vai tās tiešām ir Rīgas domes konti, vai labi domāti pašdarbnieku veidojumi.

Informācija par pašvaldības darbu izmētāta daudzos preses izdevumos, radio un TV, bet žēl, ka jau ilgāku laiku vairs neeksistē laikraksts „Rīgas Balss” – tieši Rīgas pilsētai veltītais izdevums. Kaut kas līdzīgs pilsētas avīzei, ja iznāk, tad parasti īslaicīgi, priekšvēlēšanu laikā.

Rīgai nozīmīgu jautājumu risināšanā politiskā piederība ir jāaizmirst un jautājumi jāizskata pēc būtības, nevis pēc iesaistīto personu politiskās pārliecības.

Ļoti pozitīvi vērtējams 2010. gadā notikušais iedzīvotāju seminārs „Nākotnes pilsētas spēle” un forums „Rīga dimd – iedzīvotāji runā”. Tādiem vajadzētu būt katru gadu ar iespēju piedalīties cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Ļoti perspektīva liekas apkaimju iedzīvotāju organizāciju veidošanās un to sadarbība ar pašvaldībām. Tomēr par jaunajām apkaimēm sabiedrībā informētība ir vāja, būtu lietderīgi vismaz katras dzīvojamās mājas pastkastītēs samest reklāmas lapiņas ar elementārāko informāciju: kurā apkaimē dzīvojam, kur atrast interneta mājas lapu (www.apkaimes.lv) un norādīt, ka tur ir iespēja forumā sarunāties.

13.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Iedzīvotājiem tuva efektīvas pārvaldes pilsēta” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads						Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Pilsoņu īpatsvars uz gada sākumu	Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Pieaug
		61,0	63,6	66,2	67,6	68,7	74,4			
Pilsoņu skaits	Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Pieaug
		446613	462560	478256	485121	489486	507772			
Sieviešu īpatsvars pilsētas deputātu kopskaitā	RD		2007			2009		↓		Pieaug
			21,67%			16,67%				
Interneta pieslēgums māj-saimniecībās	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Pieaug
		21,2%	42,3%	52,6%	60,4%	64,4%	65%			
Interneta lietošana uzņēmumos, % no uzņēmumu kopskaita	CSP	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↑	↑	Pieaug
		52%	47,0%	53,7%	64,6%	89,4%	91,6%			
Biedrību, nodibinājumu un fondu skaits	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	↑	↑	Pieaug
		1 973	2 159	2 473	2481	2595	3289			
Tendence										
		↑	↓	↑	↓	→				
Novērtējums		Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu	Pieaugums ar negatīvu vērtējumu	Samazinājums ar negatīvu vērtējumu	Nav notikušas izmaiņas				